

Iacobi Menochij

summa solueretur d. Herer. Nō enim poterat Secretarius diuinare, an ingens, vel modica esset quantitas, ex quo non viderat militum testamenta. Et propterea lata culpa tribuenda est ipsi Secretario, qui non cogitauit, quod euenire potuisset, vt statim dicemus.

Latam culpam t̄ quoque commisſe Secretarium, iam supra demonstrauimus, dum diximus, eum esse in lata culpa, qui est negligens in arte sua, vt tradunt Bartolus in d.l. quod Nerua. nu. 17. ff. depositi, & alij supra allegati. Sic etiam diximus, eum esse in lata culpa, qui non inquirit, quod alij solent inquirere. Et rursus in lata culpa est, qui non cogitat, quod euenire facile potest. I. qui occidit. §. in hoc. ff. ad legem Aquil. & ibidem Baldus, & Florianus, sic & post alios Cratuetta in consil. 97. nu. 4. in consil. 170. nu. 11. & in consil. 179. num. 5. & Rebuffus in l. cedere diem. §. lata. in fine. ff. de vebo. sign. Et hos secutus sum in consil. 18. nu. 7. Cum autem Secretarius fuerit negligens in suo officio, non perquirendo, an Herera esset verē testamētarius militum, & Hospitalis; & quā summa esset legata, & reliqua efficere, quā erant necessaria, ne fraus alii sequeretur, prāvidendo quod euenire poterat, dicendum est, fuisse in lata culpa.

Leuem quoque culpam admisit Secretarius. Est sene culpa leuis in rebus alienis deuiaatio in circumspēcta ab ea diligenter, quam adhībent homines diligētū eiusdem conditionis, & professionis. Ita leuem cul-

pam t̄ definit Bart. in d.l. quod Nerua. nu. 26. verific. ad primum dico. ff. depositi. quem secuti sunt Alexan. in consil. 74. num. 6. lib. 6. Gratus in consil. 94. nu. 41. lib. 2. & Maynerius in l. contractus. num. 16. ff. de regulis iuris: quos secutus sum in consil. 118. nu. 15. verific. secunda est dubitatio. lib. 2. & accedit nunc Bald. in l. quā fortuitus. nu. 12. C. de pig. a. & io. Porro cū Secretarij Principum in rebus tām graibis soleant diligenter perscrutari qualitates, & conditiones hominū, qui cum ipsis Principibus pertraetāt, & quomodo cū eis agendum sit, eisque nomine Principum respōdēndū, vel rescribendum, sequitur dicendū, Secretariū hunc, qui diligentiam hanc non adhibuit, leuem saltem culpam admisit.

Leuissimam demum culpam t̄ commisit Secretarius. Nā culpa leuissima dicitur non facere, quod quis diligētissimus eiusdem professionis solet facere; sicuti affirmant Bart. in d.l. quod Nerua. nume. 27. quem probarunt Abbas in consil. 82. in fine. lib. 2. & Alciatus in l. lata culpa. nu. 6. ff. de verb. sign. & ibidem Rebuffus. col. 2. ver. ad hac notandum, & ego ipse in dicto consil. 118. nu. 12. lib. 2. Secretarios autem Principum in rebus grauiissimis esse consueuisse diligētissimos, & solere indagare magno studio quid, & quomodo verba concessionum factarū à Principibus concipiāt, & quomodo rescribant satis certum est. Hæc certe non prāstisit Secretariū ex iam dīctis constat,

Nec prādictis repugnat, quod obijcit Secretarius non sibi, sed decreti executoribus adscribendam esse culpam, qui in numeratione pecuniae non adhiberūt eam diligētiam, & curam in his adhiberi solitā. Nam curare debebant subscribi liberationes ab Excellentissimo D. Gubernatore, ex quo ingens erat summa: ac ipsum Dominū consulere, quid foret agendū priusquam re ipsa numerarent ipsam pecuniam. Nam respondet, executores decreti necesse minime habuisse consilere Excellentissimum Dominum Gubernatorē, nec curare ab eo subscribi liberationes posteaquā decretū à Secretario editum erat dispositiū solutionū fendarum à prādictis executoribus. Liberationes enim subscribi solent à dīcto Domino, quando ab eo nō est mandatum Secretario, vt decretum faciat pro exigēdis pecunijs. Et propterē totus dolus, totaque culpa

adscribenda est ipsi Secretario, qui suo decreto dolo, & culpa conscripto causam primam, & prācipuā dedit damni, postea Regio ārario illati: & consequenter ipse Secretarius rependere damnum tenetur; sicuti egredie docuit Bartolus in l. Verūm nu. 2. versi. quārō pro rebus. ff. de furtis; dūm declarando responsū illud, scriptis, quād etiā is, qui libidinis caula ingressus est domum meretricis, relinquendo ostium apertum, causam prābuit furibus ingrediendi ipsam domum, & fūrūndi res meretricis nō tenetur actione furti iuxta dīctam l. Verūm; tenetur tamen actione legis Actione tādā t̄ damni emendationem, ex quo occasione damni dedit, iuxta responsū Pauli in l. qui occidit. §. in hac. ff. ad legē Aquil. & Bartolus secuti sunt Angelus in l. nunquam plura. col. vlt. ff. de priuatis delict. Decius in cap. nam concupiscentia. nu. 7. de constit. & Didacus Couarturias in lib. 3. varia. resolut. c. 14. nn. 2. prop̄ finem.

Regi delegati ad cognoscēndū, & diffiniēndū causam hanc fuerunt Illustrissimi Domini Bartholomaeus Brugnolius Praes Senatus, & Simon Bossius Praes Magistratus ordinarij, ac perillustres Senatores Ludouicus Madius, & Laurentius Polus, neon & Illustris. Domin. Ioannes Hurtadus de Mendocia Quāstor extraordinarij Magistratus electus cause instructo, & relator, & cum his ego ipse, cui deinde demandatum fuit munus committēndi scriptis iura, & rationes, quibus moti sumus ad sic iudicandū.

S V M M A R I V M .

- 1 Fideicommissum non prāsumi repetitū.
- 2 Conditionē satis esse semel impleri, licet nō perseueret. n. 3.
- 3 Conditionē continere nudum, & merum factū.
- 4 Conditionē, si sine filijs, deficere fideicommissum.
- 5 Conditionē fideicommissum extincta, fideicommissum extingui.
- 6 Fideicommissum non censeri repetitū in substitutū ubi semel cōditio, si sine filijs, expirat, licet non perseueret.
- 7 Fideicommissum prāsumi, vel non prāsumi repetitū, pendere ex coniecturis.
- 8 Fideicommissum prāsumi repetitū cum vocantur soli masculi, excluduntur quā proprie filijs. nu. 10.
- 9 Conditionē, si sine filijs, censeri repetitū cum testator vult bona conseruari in agnatione.
- 10 Fideicommissum non censeri repetitū sine verbis significantibus tractū successuum. nu. 13.
- 11 Fideicommissum non censeri repetitū cum testator restringit se ad certos gradus agnationis.
- 12 Fideicommissum prāsumi repetitū cum testator nunquam fāminam admisit. nu. 16.
- 13 Fideicommissum prāsumi repetitū, ex enumeratione plurium graduum.
- 14 Secundogenitū effici primogenitū morte primogeniti in primogenitura.
- 15 Primogenitū à testatore vocato ex filijs & descendētibus suis, prāsumi conditionē illam, si sine filijs, repetitū in filios instituti.
- 16 Fideicommissum censeri repetitū ex qualitate bonorū, vt ex insigni castro relicto. nu. 21.
- 17 Fideicommissum prāsumi repetitū, ex relicto rei insignis, adiecta prohibitione sola ne alienetur.
- 18 Fideicommissum relictū à filijs, multo magis prāsumi, repetitū à nepotibus.
- 19 Fideicommissum nō censeri repetitū, propter conditionē, si sine filijs, cum testator simpliciter considerauit solam existētiam filiorum, non familiæ conservatiōnem. numero 25.
- 20 Remotiores aliquando esse melioris conditionis proximioribus.
- 21 Extensionē fideicommissi ex identitate rationis fieri de casu.

Consilium MCXCV.

171

- 22 casu ad casum, & de persona ad personam. nume. 28.
- 23 Fideicommissarias substitutiones ex presumptionibus extendi de casu ad casum.
- 24 Substitutum ante eventum conditionis, posse petere, vt de claretur successionem ad se pertinere.

F A C T I S P E C I E S .

Illustris. atque Excellentiss. D. Honoratus Grimaldus Dom. Monaci, & Marchio Campanæ anno 1581. mense Septembri condidit testamento, in quo primum filiabus suis reliquit earum dozes, & quedam legata, quibus eas esse voluit tacitas, & contentas. Postea tribus filijs masculis, hoc est Illustris. Dom. Francisco, Herculi, & Horatio titulo, & iure institutionis reliquit singulis aureos quatuor decim mille. Quā summa voluit ipse testator, eos esse tacitos, & contentos, & nihil plus ex suis bonis quibusque petere, & consequi posset. Deinde heredem uniuersalem fecit, & instituit Illustris. Dom. Carolum filium suum primogenitum, cui substitutionem fecit scriptam his verbis. Et eo decedente sine legitimis liberis masculis uno, vel pluribus, seu legitima prole in gradu masculino, in eum casum instituit, & substituit, & loco sui posuit, & ponit præfatum Illustrēm Dominum Franciscum eius filium; & eo decedente sine legitima prole masculina, in eum casum substituit dūctum Dominum Herculem, & sic successuē dictum Domini Horatium, & decedentibus sine legitima prole masculina, eosdem ad inuicem substituit, cesserū omni contradictione. Et decedente ipso illustri Domino Carolo solum cum filia, vel filiabus una, vel pluribus fāminis, in eum casum talis, vel filia legitima, & naturalis docentur, & dotari debeant secundum gradum ipsius Dom. Caroli, omni contradictione remota.

Præsupponitur etiam in factō; deceſſe primum dictum Dominum Franciscum & deinde Dominum Carolum, nullis relictis filijs, vel filiabus; & propterea eis successū Dominum Herculem qui deceſſit relicto Domino Honorato filio masculo, ac etiam relictis Domina Ioanna, & Domina Claudia Maria filiabus; ac etiam relicto superftite illustris. Dom. Horatio fratre ultimo substituto.

Dubitari nunc contingit, an decedente dicto Domino Honorato filio dicti Dom. Herculis nunc defuncti sine filijs, succedere debeant dicta Domina Ioanna, & Claudia Maria, vel potius dictus Dominus Horatius?

- 4 Tertiō hoc facere videtur, q̄ in conditionibus t̄ nondum, & merum factū inspicimus, & ob id impleri debet in forma specifica. I. qui hāredi. & I. Māuius. ff. de condit. & demonstr. & illis in locis tradunt Accurſius, Bartholus, & reliqui. Inspici itaque debet solum, quād natus sit Dom. Honoratus, & sic hoc nēdum factū quo conditio dicitur impleta in forma specifica, etiā deinde decadat ipse D. Honoratus sine filijs.
- 5 Quartō dubitationem quoque facere videtur cōtra D. Horatium, q̄ hāc conditio t̄ si D. Hercules deceſſit sine filijs, eiusmodi est, vt eius defec̄tu, deficiat, & expiret fideicommissum. I. filiusfa. §. cū quis. de leg. I. ex facto. §. ex facto. & §. si quis autē. ff. ad S. C. Tr. C. iubemus. §. penult. C. eod. & I. I. C. de cond. insertis.

Liber Duodecimus.

C O N S I L I V M M C X C V .

Respondendum videbatur permultis rationibus, argumentis, & doctorum auctoritatibus; quod euēniente casu (quod Deus auerat) mortis dicti Illustrissimi Dom. Honorati filii dicti quondam Illustris. Domini Herculis, sine filijs, ad successionem omnium bonorū à testatore relictorum admitti debeant prādicta Illustris. Dom. Ioan-